

Asia: VN/2434/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Metsähallituksella on käytössään anonyymi sisäisesti ja ulkoisesti käytössä oleva ilmoituskanava, jonka olemme kokeneet toimivaksi. Ilmoituksen voi tehdä anonyymisti kuka tahansa. Lisätietoja: <https://www.metsa.fi/metsahallitus/nain-toimimme/ilmoituskanava/>. Metsähallitus on ottanut ilmoituskanavan käyttöön direktiivin täytäntöönpanoa ennakoiden ensimmäisinä valtionhallinnon toimijoista.

Eryteisesti: 2 § Soveltamisala. Miten arvioitte esitettyä soveltamisalaa? Puuttuuko mielestänne jokin keskeinen lainsäädännön ala soveltamisalasta? Mikä? Perustelkaa mielipiteenne.

Direktiivin aineellisen soveltamisalan rajaamisen ongelmakohtien osalta yhdyimme SAK, Akava ja STTK:n lausuntoon. Soveltamisalan rajaaminen ja valittu sääntelyratkaisu on ongelmallinen ennen kaikkea työntekijöiden ja muiden ilmoittajien kannalta, mutta voi aiheuttaa tulkintaongelmia myös ilmoituksia käsittelevissä organisaatioissa. Pidämme sääntelyratkaisua poikkeuksellisenä Suomen lainsäädännössä, ja laajempi soveltamisala huomioiden tarvittavat poikkeukset 5 §:ssä olisi nähdäksemme parempi ratkaisu.

Eryteisesti: Mikä laki mielestänne puuttuu soveltamisalasta?

-

2 luku Ilmoittajan suojelun yleiset edellytykset ja ilmoittaminen

-

Eryteisesti: liittyykö toimintanne kannalta sisäisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuuteen ongelmia? Mitä? Perustelkaa mielipiteenne.

Ei liity, mutta sisäisen ja ulkoisen ilmoituskanavan yhteentoimivuus ja käytännöt vaativat tarkempaa tietoa, miten saadaan joustavasti ja ilman päällekkäisyyksiä toimimaan yhteen, jos organisaatio on velvoitettu tai toimintansa kannalta tarvitsee kumpaakin.

Erityisesti: liittykö toimintanne kannalta ulkoisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuuteen ongelmia? Mitä? Perustelkaa mielipiteenne.

Esitysluonnoksessa (muut liitteet: Ilmoittajansuojelulain 16 §:n kansalliset valvontaviranomaiset, ulkoiset ilmoituskanavat Euroopan parlamentin ja unionin direktiivi (EU) 2019/1937 unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta) lainvalvontaviranomaisena soveltamisalassa 3) Tuoteturvallisuus ja vaatimustenmukaisuus on nimetty Metsähallitus (erätarkastajat).

Erätarkastus on merkityksellinen osa Metsähallituksen toimintaa ja erätarkastuksessa tehdään läheistä yhteistyötä esimerkiksi poliisin organisaation kanssa. Erätarkastus perustuu laki Metsähallituksen erävalvonnasta (1157/2005). Metsähallituksen kokonaistoiminnassa erätarkastus on kuitenkin varsin pieni osa operatiivista toimintaamme (esim. henkilömäärän suhteen katsottuna). Metsähallitus toivoo tästä syystä jatkotarkastelua siitä, onko Metsähallitus syytä huomioida liitteessä tältä osin. Hallituksen esityksen perusteluissa (tuoteturvallisuus ja vaatimuksenmukaisuus) erätarkastuksen roolia ei ole käsitelty kirjallisessa aineistossa emmekä ole päässeet osallistumaan säädöksen valmistelutyöhön muutoin. Tällä hetkellä erätarkastuksen toiminta kuuluu luonnollisesti osana Metsähallituksen kaikki toiminnot kattavat sisäisen ja ulkoisen anonyymien ilmoituskanavan piiriin. Toisaalta Metsähallituksen erätarkastusta ei vakiintuneesti ole tunnistettu ympäristönsuojelun valvontaviranomaisena (esim. Kansallinen ympäristörikosten seurantarayhmän raportti).

3 luku Sisäisiin ja ulkoihin ilmoituksiin sovellettavat säännökset

-

Erityisesti: miten arvioisitte tietosuojaan liittyviä kysymyksiä (19 §:n salassapitovelvollisuus ja 20 §:n henkilötietojen käsittely)

Pykälien otsikoinnit huomioiden niiden sisältö eivät nähdäksemme ole täysin onnistuneet esityksessä. 20 §:ssä (henkilötietojen käsittely) esimerkiksi säädetään asiakirjan salassa pidettävästä sisällöstä. Salassapitosäännöksiä estämättä (anonymiteetti huomioiden) ilmoituksista tulisi voida kommunikoida riittävästi ainakin organisaation sisäisesti onnistuneiden jatkotoimenpiteiden varmistamiseksi (ilmoitusten sisällön todenperäisyys, laajuus ja merkitys tulee voida varmistaa). Lisäksi organisaation johdolle tulee voida raportoida ilmoitusten käsittelyn kokonaisuudesta yhteenvetotarkoituksessa organisaation toiminnan kehittämiseksi sekä laadunvalvonta syistä.

4 luku Tietojen julkistaminen

-

5 luku Suojelutoimenpiteet

-

Erityisesti: miten arvioisitte esitettyä suojelun tasoa, onko se riittävä? Perustelkaa mielipiteenne.

-

6 luku Seuraamukset

Yhdymme EK:n lausuntoon 31 §:n kommenttien osalta siltä osin kuin EK toteaa, ettei hyvityksestä tulisi säätää. Hyvityksen perustelut jäävät esityksessä jokseenkin epämääräisiksi, vaikka esityksessä viitataan yhdenvertaisuuslain hyvitystä koskeviin säännöksiin.

2. Esitysluonnoksen vaikutusten arviointi/yleiset kommentit

-

2.1 Millaisia vaikutuksia esitetyllä lailla ennakoitte olevan toimintanne?

-

2.2 Onko esityksessä tunnistettu toimintanne kannalta merkittävät vaikutukset? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.3 Ovatko yksityisen sektorin yrityksiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.4 Ovatko valtion viranomaisiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.5 Ovat kuntiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

3. Muut huomiot. Mahdolliset muut huomionne ehdotetusta sääntelystä ja esityksistä.

Ehdotuksesta jää vielä epäselväksi, miten sääntelyä sovellettaisiin Metsähallitukseen, joka toimii liikelaitoskonsernina ja jolla on useita erilaisia tehtäviä, ml. markkinaehtoista liiketoimintaa sekä julkisia hallintotehtäviä. Lisäinformaatiota tarvittaisiin siitä miten sääntelyä on tarkoitus soveltaa, kun organisaatiossa on jo toimivat ananyymit ilmoituskanava -käytännöt ja jopa laajempaa kuin nyt ehdotettu sääntely mimitasoksi asettaisi. Miten vältetään päällekkäisyydet ja toisaalta hallitaan kustannukset, joita uudet hallinnolliset menettelyt tuovat. Sinällään Metsähallitus pitää vastuullisuuden kehittymistä tämänkin sääntelyn myötä erittäin tärkeänä asiana. Keskitetyn ulkoisen ilmoituskanavan osalta soveltaminen liikelaitoskonserniin edellyttää kuitenkin vielä jatkotarkastelua.

Niemelä Juha
Metsähallitus

Oikarinen Susanna
Metsähallitus